

Assessment of Students` Cultural Needs In Guilan University Of Medical Sciences

Taheri-Ezbarami Z¹, Adib M^{2*}, Behboudi F³

1. Medical Education Research Center, Education Development Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

2. Department of Critical Care Nursing, Shahid Beheshti School of Nursing and Midwifery, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

3. Department of Pediatric Nursing, Shahid Beheshti School of Nursing and Midwifery, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

Article Info

Article Type:

Research Article

Article History:

Received: 2023/08/13

Accepted: 2023/09/30

Key words:

Need Assessment

Cultural

Student

University

*Corresponding author:

Adib M, Department of Critical Care Nursing, Shahid Beheshti School of Nursing and Midwifery, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran
adibmasoomah@yahoo.com

©2023 Guilan University of Medical Sciences

ABSTRACT

Introduction: Paying attention to the cultural background of universities as one of the influential factors in hidden curriculum leads to the academic and social success of students. It is necessary to be aware of the diverse and numerous cultural needs of students in order to making decisions and cultural planning in the university. This study was conducted with the aim of determining the cultural needs of students of Shahid Beheshti school of nursing and midwifery in Rasht.

Method: This is a descriptive analytical cross-sectional study that was conducted on 237 students of the Shahid Beheshti school nursing and midwifery in Rasht in 2022. The research tool was a researcher-made questionnaire with a 5-point Likert scale with 47 items and seven subscales. Data were analyzed using descriptive statistics methods including frequency, mean and standard deviation and Spiroman, Shapiro-Wilk, Mann-Whitney U, Friedman and Bonferroni correction tests through SPSS.

Results: The results showed that 137 students (57.8%) were female, 211 students (89%) not working, 152 students (63.7%) native and 226 students (95.4%) single and average age of students was 21.3 ± 3.6 years. The students' culturally related needs in order of priority; development of sports activities, artistic skills, the need related to social customs and traditions, the development of social skills, spiritual matters, the need related to political thinking and religious matters. The results showed that there is no statistically significant difference between students' cultural needs and gender ($p < 0.005$).

Conclusion: According to the results of this study, Students have diverse cultural needs. From the viewpoints of students, the need to develop sports and artistic activities is in priority. Therefore, it is recommended that the seven needs identified in this study should be taken into consideration by the university officials and to make appropriate planning should be done to meet these needs.

How to Cite This Article: Taheri- Ezbarami Z, Adib M, Behboudi F. Assessment of Students` Cultural Needs In Guilan University Of Medical Sciences .RME. 2023;15 (3):4-13.

نیازسنجی فرهنگی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان

زهرا طاهری از برمی^۱، معصومه ادیب^{۲*}، فائزه بهبودی^۳

۱. مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

۲. گروه پرستاری مراقبت ویژه، دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

۳. گروه پرستاری کودکان، دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۰۸

کلیدواژه‌ها:

نیازسنجی

فرهنگ

دانشجو

دانشگاه

* نویسنده مسئول:

معصومه ادیب، گروه پرستاری

مراقبت ویژه دانشکده پرستاری و

مامایی شهید بهشتی رشت،

دانشگاه علوم پزشکی گیلان،

رشت، ایران

adibmasoomeh@yahoo.com

چکیده

مقدمه: توجه به بستر فرهنگی دانشگاه‌ها به‌عنوان یکی از عوامل تاثیرگذار بر کوریکولوم پنهان منجر به موفقیت تحصیلی و رشد اجتماعی دانشجویان می‌گردد. آگاهی از نیازهای متنوع و متعدد فرهنگی دانشجویان در جهت تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی‌های فرهنگی در دانشگاه ضروری است. این مطالعه با هدف تعیین نیازهای فرهنگی دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت انجام شده است.

روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه مقطعی از نوع تحلیلی است که بر روی ۲۳۷ دانشجوی دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت در سال ۱۴۰۱ اجرا شد. ابزار پژوهش یک پرسشنامه محقق‌ساخته با مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت با ۴۷ گویه و هفت خرده مقیاس بود. داده‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی شامل فراوانی، میانگین و انحراف معیار و آزمون‌های شاپیرو-ویلک، من ویتنی یو، فریدمن و تصحیح بونفرونی و از طریق نرم افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که ۱۳۷ نفر از دانشجویان (۵۷/۸ درصد) دختر، ۲۱۱ نفر (۸۹ درصد) غیرشاغل، ۱۵۲ نفر (۶۳/۷ درصد) بومی و ۲۲۶ نفر (۹۵/۴ درصد) مجرد و میانگین سنی دانشجویان 21.3 ± 3.6 بود. دانشجویان نیازهای مرتبط فرهنگی خود را به ترتیب اولویت؛ توسعه فعالیت‌های ورزشی، مهارت‌های هنری، نیاز مرتبط با آداب و سنن اجتماعی، توسعه مهارت‌های اجتماعی، امور معنوی، نیاز مرتبط با تفکر سیاسی و امور دینی و مذهبی مشخص نمودند. نتایج نشان داد که بین نیازهای فرهنگی دانشجویان و جنسیت تفاوت آماری معنی‌دار وجود ندارد.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج حاصله از مطالعه حاضر، دانشجویان دارای نیازهای فرهنگی متنوعی هستند. از دیدگاه دانشجویان نیاز به توسعه فعالیت‌های ورزشی و هنری در اولویت قرار داشت. لذا توصیه می‌گردد نیازهای هفت‌گانه‌ی مشخص شده در این مطالعه مورد توجه مسولان دانشگاه قرار گیرد و برای پاسخ‌گویی به این نیازها برنامه‌ریزی مناسب صورت گیرد.

مقدمه

ابعاد مهم و تاثیرگذار در شکل‌دهی و مدیریت برنامه درسی پنهان، توجه به فرهنگ سازمانی دانشگاه و بستر فرهنگی دانشجویان می‌باشد (۵). فرهنگ مجموعه‌ی پیچیده‌ای است که شامل یک‌سری علوم و دانش‌ها، اعتقادات، هنرها، افکار و عقاید، صنایع، تکنیک، قوانین و مقررات، عادات و رسوم و رفتار و ضوابطی است که انسان به‌عنوان عضو یک جامعه آن را از جامعه‌ی خود فرا می‌گیرد و در قبال آن تعهداتی دارد (۶). لذا جهت مدیریت بهتر برنامه درسی پنهان، شناخت نیازهای

دانشگاه‌ها علاوه بر رسالت اصلی خود در ارائه برنامه‌های درسی رسمی، باید برنامه درسی پنهان خود را نیز مدیریت نمایند. برنامه درسی پنهان را می‌توان مجموعه‌ای از تاثیرات که در سطح فرهنگ و ساختار سازمانی عمل می‌کند، تعریف نمود (۱) که به ارزش‌ها، رفتارها و هنجارهای ضمنی در یک محیط آموزشی اشاره دارد (۲) و شامل دانش، نگرش، ارزش‌های حاکم بر محیط‌های آموزشی (۳) و رفتارهایی است که بدون قصد آگاهانه به ساختار فرهنگی منتقل می‌شوند (۴). به‌همین دلیل، یکی از

نیاز و فرهنگ، می‌توان گفت نیازسنجی فرهنگی به رعایت قواعد مربوط به فعالیت‌های عملی و انتخاب تکنیک‌های مطالعه، نیازها و مسایل مبتلا به فرهنگ یک گروه می‌پردازد تا براساس یافته‌های آن ضمن شناخت مسایل، اقدام به اولویت‌بندی آن‌ها کرده تا در نتیجه‌ی آن وضعیت فرهنگی گروه را بهبود بخشد (۷). نیازسنجی در حقیقت سنگ زیرین ساختمان فعالیت‌های فرهنگی است که هر قدر این سنگ زیرین بنیادی‌تر و مستحکم‌تر باشد، بنای آن محکم‌تر و آسیب‌ناپذیرتر است. نیازهای فرهنگی را می‌توان لیستی از کالاها و فعالیت‌های فرهنگی قلمداد نمود که افراد طالب آنند و به تعبیر دیگر، آن دسته از نیازهایی هستند که یکی از مظاهر یا ابعاد فرهنگ در بوجود آمدن آن‌ها دخیل بوده و به نوعی در پیشبرد اهداف فرهنگی موثر هستند. اگر فعالیت فرهنگی، فعالیت دانسته شود که با تولید، توزیع و مصرف کالا و خدمات فرهنگی سر و کار دارد، آن‌گاه نیاز فرهنگی نیازی است که در حوزه‌ی تولید، توزیع و مصرف کالا و خدمات فرهنگی وجود دارد و از سوی کنش‌گران این حوزه احساس می‌شود یا در آینده به وجود می‌آید و احساس می‌شود (۶).

لازم به ذکر است که تاکنون اقدامات گوناگون و متنوعی در دانشگاه‌ها برای انتقال پیام فرهنگی انجام شده‌است اما اغلب آن‌ها بدون نگرش علمی و نیازسنجی فرهنگی بوده‌است (۹). گاهی اوقات مدیران و مجریان فرهنگی بدون شناخت کافی از نیازها و اولویت‌های فرهنگی دانشجویان، برنامه‌های فرهنگی را برای آنان در نظر می‌گیرند که برخی از برنامه‌ها موفقیت مورد انتظار را کسب نمی‌کنند. به همین دلیل می‌توان گفت اولین و اساسی‌ترین گام در تدوین و اجرای برنامه‌های فرهنگی و اجرای صحیح و مبتنی بر واقعیت آن، فرآیند نیازسنجی است (۶). توجه به نیازهای فرهنگی دانشجویان در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. چرا که اگر برنامه‌های تربیتی برخاسته از نیازهای مخاطب نباشد، درصد موفقیت کم‌تری دارد (۷). قاندرلی و عاشوری نیز در مطالعه‌ی خود جهت بررسی مشکلات و کاستی‌های اثربخشی فعالیت‌های فرهنگی، به این نتیجه رسیدند که فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه، ضعف در هدف، ضعف در شناخت نیازهای فرهنگی و ضعف در برنامه‌ریزی و سازماندهی دارد (۱۰). نیازهای فرهنگی شامل مواردی چون: نیاز هنری، نیاز ملی، نیاز علمی - آموزشی، نیازهای معطوف به جلب توجه و احترام، نیاز ورزشی، نیازهای معطوف به آزادی قلم و بیان، نیاز سیاسی، نیازهای هنری - آموزشی، نیاز مذهبی و نیاز اجتماعی می‌باشد

فرهنگی دانشجویان که از بسترهای فرهنگی متفاوت وارد دانشگاه‌ها شده و در دوران گذار از آموزش دبیرستانی به آموزش دانشگاهی به سر می‌برند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. واقعیت این است که دانشگاه هم بر محیط اجتماعی و فرهنگی تاثیر می‌گذارد و هم از فرهنگ و اجتماع تاثیر می‌پذیرد (۷). علاوه بر آن، دانشگاه را می‌توان یکی از نهادهای اجتماعی دانست که به دنبال شکل دادن یک پارچه شخصیت فردی دانشجویان در جنبه‌های مختلف آن بوده و کارکرد آن تنها به رشد شناختی دانشجویان محدود نمی‌شود (۸) بلکه علاوه بر ارائه آموزش پیشرفته به مستعدترین جوانان و تربیت نیروی متخصص و ماهر و توسعه علم و پژوهش، رسالت تربیت اجتماعی و فرهنگی دانشجویان را نیز بر عهده دارد. بر این اساس، اشاعه علم و ادب و فرهنگ از جمله وظایف مهم دانشگاه‌هاست که سهم موثری در نظام فرهنگ‌پذیری جامعه ایفاء می‌کنند. اهمیت پرداختن به مسایل فرهنگی تا بدان جاست که مهم‌ترین آسیب دانشگاه‌ها، ناتوانی تولید و بازتولید فرهنگی آن‌ها شناخته شده‌است. بنابراین، پرداختن به فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است (۹).

در حال حاضر، نیاز امروز بشر، به‌ویژه جوانان و قشر تحصیل کرده جامعه، نیاز فرهنگی است. دانشجو سبیل نشاط، حرکت و بالندگی است. او در دانشگاه به فضای آموزشی وارد می‌شود که برنامه‌هایی مدون و از پیش تعیین شده برای تحصیل وی فراهم شده‌است. اما همه‌ی اوقات دانشجو به مطالعه و تحصیل نمی‌گذرد بلکه اوقات فراغتی خواهد داشت که باید به نحو مطلوب و بهینه‌ای برای آن برنامه‌ریزی شود. ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی سبب می‌شود که دانشجویان اوقات فراغت خود را صرف فعالیت‌های مفید کنند و با حفظ سرزندگی و نشاط، از افتادن در ورطه آسیب‌های هولناک در امان باشند. در حال حاضر فعالیت‌هایی که تحت عنوان فعالیت فرهنگی در دانشگاه‌ها انجام می‌شود عمدتاً عجولانه، فاقد برنامه و طراحی شده‌است و به ندرت براساس نیاز مخاطبان می‌باشد (۹). آگاهی از نیازهای متنوع و متعدد فرهنگی دانشجو و تحلیل آن در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی فرهنگی امری بسیار ضروری است (۸). می‌توان نیاز را به‌عنوان خواست و ترجیح، نوعی نقصان، عیب یا کمبود و در بیانی جامع‌تر، فاصله بین وضعیت کنونی موجود و موقعیت مطلوب قلمداد کرد. نیازسنجی، تشخیص کاستی‌ها، خلاءها و تعیین ضرورت‌ها براساس آن خلاءهاست. بنابراین، با توجه به تعریف

ابزار پژوهش یک پرسشنامه محقق ساخته شامل مشخصات دموگرافیک (سن، محل تولد، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، وضعیت اشتغال، وضعیت تاهل، محل سکونت) و پرسشنامه نیازهای فرهنگی با مقیاس پاسخ‌دهی پنج‌گانه لیکرت به ترتیب موافقم= ۲، تا حدودی موافقم= ۱، نظری ندارم= ۰، تا حدودی مخالفم= -۱، مخالفم= -۲ با ۴۷ گویه و هفت خرده مقیاس آداب و سنن ملی (۷ سوال)، نیازهای مرتبط با امور دینی و مذهبی (۷ سوال)، نیازهای مرتبط با امور معنوی (۴ سوال)، نیازهای مرتبط با توسعه مهارت‌های اجتماعی (۸ سوال)، نیازهای مرتبط با توسعه مهارت‌های هنری (۶ سوال) و نیازهای مرتبط با توسعه فعالیت‌های ورزشی (۷ سوال) بود. سوالات منفی به صورت معکوس امتیازدهی شد (سوال ۷ از خرده مقیاس نیازهای مرتبط با آداب و سنن اجتماعی، سوال ۴ و ۶ و ۷ از خرده مقیاس نیازهای مرتبط با امور دینی و مذهبی، سوال ۵ از خرده مقیاس نیازهای مرتبط با امور معنوی، سوال ۲ و ۸ از خرده مقیاس نیازهای مرتبط با مهارت‌های اجتماعی و سوال ۸ از خرده مقیاس مرتبط با تفکر سیاسی). برای اولویت‌بندی نیازهای فرهنگی، ابتدا میانگین کل خرده مقیاس‌های پرسشنامه محاسبه و سپس میانگین نمره هر یک از گویه‌های خرده مقیاس تعیین و تفاوت آن با میانگین کل محاسبه گردید. در نهایت، نیازها براساس بالاترین میانگین نمره کسب شده به ترتیب اولویت رتبه‌بندی شدند.

پرسشنامه برای تعیین روایی محتوایی در اختیار ۱۰ نفر از صاحب‌نظران حوزه فرهنگی و آموزشی قرار گرفت و با انجام اصلاحاتی تایید شد. هم‌چنین پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ (مقدار ۰/۸۲۶) تایید گردید.

به منظور انجام نیازسنجی فرهنگی، پس از کسب مجوز از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی گیلان با کد IR.GUMS.REC.1401.599، نسخه الکترونیک پرسشنامه از طریق لینک در اختیار دانشجویان دانشکده قرار داده شد تا نسبت به تکمیل آن در بازه سه ماهه‌ای که تعیین شده بود، اقدام نمایند. برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار، تعداد و درصد) و آمار استنباطی و از طریق نرم افزار آماری SPSS.Ver.21 تجزیه و تحلیل شدند. به منظور بررسی نرمالیتی نمره حیطه‌های نیازهای فرهنگی از آزمون شاپیرو-ویلک استفاده شد، نتایج نشان داد که این نمرات از توزیع نرمالی برخوردار نمی‌باشند. با استفاده از آزمون فریدمن به مقایسه نمره‌های حیطه‌های نیازهای فرهنگی پرداخته شد.

که برنامه‌ریزی دانشگاه در خصوص این نیازها می‌تواند گامی موثر در ارتقای فرهنگ عمومی جامعه باشد (۷).

از طرفی صلاحیت فرهنگی در دانشگاه‌های علوم پزشکی و در حوزه ارائه مراقبت سلامت، یک جزء ضروری است و باید در جهت ارتقای شایستگی‌های فرهنگی دانشجویان در آموزش، فرصت‌های مداوم فراهم گردد. چرا که می‌تواند سبب فراهم آوردن زمینه‌های تعامل دانشجویان با فرهنگ‌های مختلف، توسعه مهارت‌های کلامی و برقراری ارتباط موثر شود (۱۱). به نظر می‌رسد با توجه به رویکرد جهانی شدن و رشد جمعیت مهاجر، نیاز به کسب صلاحیت و شایستگی فرهنگی در دانشجویان چند برابر شده است و با توجه به این‌که یکی از راهکارهای ارتقاء شایستگی‌های فرهنگی در دانشجویان تشویق و دخالت دادن آن‌ها در فعالیت‌های فوق برنامه فرهنگی است، لازم است که تدابیر لازم در این حوزه اندیشیده و اجرایی گردد (۱۲).

لذا با توجه به موارد پیشگفت، شناسایی نیازهای فرهنگی و برنامه‌ریزی در راستای رفع آن‌ها امری ضروری است. بر این اساس، مطالعه‌ی حاضر با هدف تعیین نیازهای فرهنگی دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت طراحی شد. نتایج این پژوهش و مطالعات مشابه می‌تواند شناخت ما را نسبت به نیازهای فرهنگی دانشجویان بهبود بخشد و با استفاده از نتایج آن می‌توان برای دانشجویان، این سرمایه‌های علمی جامعه، برنامه‌های فرهنگی متناسب‌تری طراحی کرد.

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه مقطعی از نوع تحلیلی است که با هدف تعیین نیازهای فرهنگی دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت در سال ۱۴۰۱ اجرا شد. تعداد دانشجویان در هنگام مطالعه ۷۲۰ نفر بود. حجم نمونه با ۹۵٪ اطمینان و خطای ۰/۰۵، تعداد ۲۳۷ نفر برآورد گردید که با روش نمونه‌گیری در دسترس وارد مطالعه شدند. معیار ورود نمونه‌ها، اشتغال به تحصیل در دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت و تمایل به شرکت در مطالعه بود. همه ملاحظات اخلاقی مرتبط با پژوهش رعایت شد. اهداف پژوهش به طور کامل شرح داده شد و به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات حاصله از جمع‌آوری داده‌ها کاملاً محرمانه است و نیازی به درج نام خانوادگی نمی‌باشد. به دانشجویان اطمینان داده شد که عدم مشارکت آنان هیچ‌گونه تاثیری در روند تحصیلی و ارزشیابی تحصیلی آنان ندارد.

نمودن امکان شرکت فعال دانشجویان در مراسم و اجتماعات مذهبی" (۶۲ درصد)، بیشترین نیاز مرتبط با امور معنوی نیاز دانشجویان با کارکرد معنویت در زندگی روزمره باید آشنا شوند" (۶۲/۱ درصد)، بیشترین نیاز مرتبط با توسعه مهارت‌های اجتماعی مربوط به نیاز "آموزش مهارت‌های ارتباطی و کلامی به منظور توسعه تعاملات موثر در دانشجویان" (۸۳/۹ درصد)، مرتبط با توسعه تفکر سیاسی، بیشترین نیاز "در نظر گرفتن کانال‌های ارائه نقد و نظریات پیشنهادی سیاسی دانشجویی با مسئولین" (۶۳/۳ درصد)، نیازهای مرتبط با توسعه مهارت‌های هنری بیشترین نیاز "باید به نحو شایسته از دانشجویان برتر در زمینه‌های فرهنگی تقدیر شود" (۷۹/۴ درصد)، و نیازهای مرتبط با "توسعه فعالیت‌های ورزشی" بیشترین نیاز "فراهم نمودن بستر مناسب جهت استفاده دانشجویان از امکانات مختلف ورزشی در اماکن مختلف ضروری است" (۸۶/۴ درصد) است (جدول ۱).

جهت تعیین ارتباط جنس با نمره حیطه‌های نیازهای فرهنگی از آزمون من ویتنی یو استفاده گردید. سطح معنی‌داری $P < 0/05$ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

نتایج حاکی از آن بود ۷۲/۲ درصد دانشجویان در رشته پرستاری، ۱۷/۷ درصد دانشجویان در رشته مامایی، ۱۰/۱ درصد آنان در رشته فوریت‌های پزشکی پیش بیمارستانی و ۹۳/۲ از کل دانشجویان در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل هستند. میانگین سنی آنان $21/3 \pm 3/6$ و ۵۷/۸ درصد دانشجویان دختر، ۸۹ درصد غیرشاغل، ۶۳/۷ درصد بومی و ۹۵/۴ درصد آنان مجرد بودند.

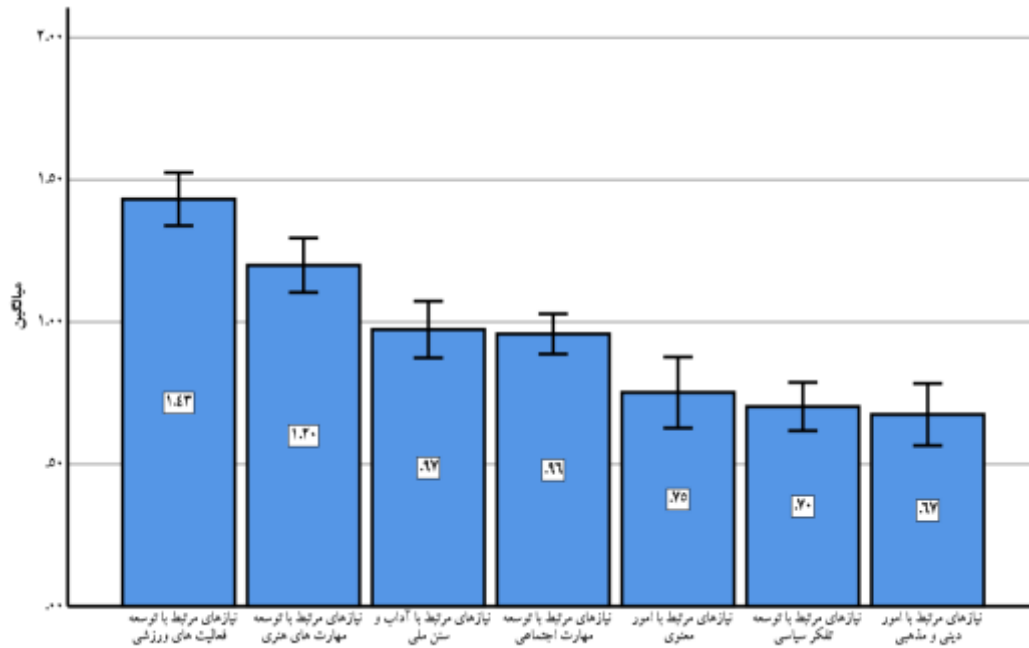
نتایج نشان داد که در مورد نیازهای مربوط به آداب و سنن اجتماعی، بیشترین نیاز دانشجویان مربوط به "آشنایی با آداب و رسوم محلی و ملی برای دانشجویان ضروری است" (۸۰/۶ درصد)، مرتبط با امور دینی و مذهبی بیشترین نیاز "فراهم

جدول ۱: سه اولویت مهم نیازهای فرهنگی دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت

نیازها	گویه	درصد
سبک آداب و سنن ملی	آشنایی با آداب و رسوم محلی و ملی برای دانشجویان ضروری است.	۸۰/۶
	برگزاری جلسات آشنایی دانشجویان با اندیشمندان، هنرمندان و بزرگان علمی، فرهنگی و هنری در سطح دانشکده مناسب است.	۷۸/۹
	برگزاری جلسات نقد و بررسی افکار و آثار اندیشمندان (در رشته و حوزه‌های مرتبط) و هنرمندان ملی با حضور دانشجویان ضروری است.	۷۰/۱
امور دینی و مذهبی	باید امکان شرکت فعال دانشجویان در مراسم و اجتماعات مذهبی فراهم گردد.	۶۲
	برگزاری جلسات بحث و هم‌اندیشی برای دانشجویان، جهت بررسی ریشه‌ها و اصول مشترک ادیان مختلف ضروری است.	۶۱/۱
	باید امکان مطالعه دانشجویان در مورد اصول و فروع دین فراهم شود.	۵۷
امور معنوی	دانشجویان با کارکرد معنویت در زندگی روزمره آشنا شوند.	۶۲/۱
	باید برنامه‌های مداوم و منسجم جهت شناخت و تمرین مولفه‌های معنویت (نیازهای وجود، ایمنی جویی معنوی، دوستی با خدا و خود شکوفایی معنوی) در دانشجویان توسعه یابد.	۵۸/۶
	جلسات آشنایی با مفاهیم معنویت، نقش مذهب در امور معنوی و سلامت معنوی برای دانشجویان تبیین شود.	۵۷/۴
توسعه مهارت‌های اجتماعی	آموزش مهارت‌های ارتباطی و کلامی به منظور توسعه تعاملات موثر در دانشجویان ضروری است.	۸۳/۹
	باید کانال‌های ارائه نقد و نظریات پیشنهادی در امور اجتماعی دانشجویان با مسئولان دانشکده راه اندازی شوند.	۷۸/۵
	برگزاری کارگاه‌های آموزشی به منظور شناسایی چالش‌ها و مشکلات خانوادگی و نحوه برخورد مناسب با آن‌ها ضروری نیست.	۷۶/۴
توسعه تفکر سیاسی	در نظر گرفتن کانال‌های ارائه نقد و نظریات پیشنهادی - سیاسی دانشجویی با مسئولان ضروری است.	۶۳/۳
	باید فرصت بیان نظرات انتقادی و پیشنهادی دانشجویان در مورد امور سیاسی فراهم گردد.	۶۲
	فراهم کردن شرایط نشست‌های دانشجویی با مسئولین سیاسی ضروری است.	۶۲/۱
توسعه مهارت‌های هنری	باید به نحو شایسته از دانشجویان برتر در زمینه‌های فرهنگی - هنری تقدیر شود.	۷۹/۴
	باید کارگاه و کلاس‌های آموزشی در زمینه‌های مختلف هنری به صورت آموزش آزاد در دانشکده برگزار شوند.	۷۴/۷
	فراهم نمودن امکان شرکت دانشجویان در نمایشگاه‌ها و کارگاه‌های هنری در سطح استانی و کشوری ضروری است.	۷۴/۳
توسعه فعالیت‌های ورزشی	فراهم نمودن بستر مناسب جهت استفاده دانشجویان از امکانات مختلف ورزشی در اماکن مختلف ضروری است.	۸۶/۴
	توسعه و تجهیز فضاهای ورزشی در دانشکده و خوابگاه‌های دانشجویی ضروری است.	۸۲/۳
	باید شرایط اعطای بورس به دانشجویان برای ادامه تحصیل دانشجویان قهرمان در رشته‌های مختلف ورزشی فراهم شود.	۸۰/۶

اعلام نموده‌اند و بین نیاز به توسعه فعالیت‌های ورزشی و نیاز به توسعه مهارت‌های هنری با سایر نیازها تفاوت معنی‌داری مشاهده شد ($P < 0/001$, $X^2 = 314/6$) (نمودار ۱).

یافته‌ها حاکی از آن بود که میانگین نمره دانشجویان به نیاز توسعه فعالیت‌های ورزشی برابر $1/43 \pm 0/73$ و نیاز به توسعه مهارت‌های هنری $1/20 \pm 0/73$ را به عنوان اولویت نیازهای خود از بین حیطه‌های هفت‌گانه نیازهای فرهنگی تعیین شده،

نمودار ۱: مقایسه نمره تراز شده حیطه‌های هفت گانه نیازهای فرهنگی در نمونه‌های مورد پژوهش

* آزمون فریدمن، $X^2 = 314/6$, $P < 0/001$ ** مقایسات زوجی براساس تصحیح بونفرونی

توسعه مهارت‌های هنری و توسعه فعالیت‌های ورزشی را مهم‌تر اعلام کردند. از آزمون من ویتنی برای بررسی تفاوت نیازهای فرهنگی در دختر و پسر استفاده شد. اما تفاوتی از نظر آماری بین دخترها و پسرها مشاهده نشد (جدول ۲).

همچنین نتایج نشان داد که نیاز به امور دینی و مذهبی و نیازهای مرتبط با امور معنوی در دانشجویان دختر بیشتر از پسر است، در حالی که پسرها نیاز مرتبط با آداب و سنن اجتماعی، توسعه مهارت‌های اجتماعی، توسعه تفکر سیاسی،

جدول ۲: مقایسه نیازهای فرهنگی در دانشجویان دختر و پسر

نیازها	جنس	تعداد	انحراف معیار $\pm$ میانگین	آماره Z	سطح معنی داری
آداب و سنن ملی	پسر	۱۰۰	۱±۰/۷۲	-۰/۱۷۷	۰/۸۵۹
	دختر	۱۳۷	۰/۹۵±۰/۸۳		
امور دینی و مذهبی	پسر	۱۰۰	۰/۶۲±۰/۸۸	-۰/۳۱۸	۰/۷۵۰
	دختر	۱۳۷	۰/۷۱±۰/۸۴		
امور معنوی	پسر	۱۰۰	۰/۷۳±۱/۰۹	-۰/۲۰۶	۰/۸۳۶
	دختر	۱۳۷	۰/۷۷±۰/۸۹		
توسعه مهارت اجتماعی	پسر	۱۰۰	۰/۹۹±۰/۵۵	-۰/۵۷۰	۰/۵۶۸
	دختر	۱۳۷	۰/۹۴±۰/۵۵		
توسعه تفکر سیاسی	پسر	۱۰۰	۰/۷۳±۰/۷۲	-۰/۶۹۰	۰/۴۹۰
	دختر	۱۳۷	۰/۶۸±۰/۶۲		
توسعه مهارت‌های هنری	پسر	۱۰۰	۱/۲۰±۰/۷۵	۰/۱۱۱	۰/۹۱۲
	دختر	۱۳۷	۱/۲۰±۰/۷۵		
توسعه فعالیت‌های ورزشی	پسر	۱۰۰	۱/۴۹±۰/۷۳	-۱/۷۹۴	۰/۰۷۳
	دختر	۱۳۷	۱/۳۹±۰/۷۲		

نمودند.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که مهم‌ترین نیاز دانشجویان در حیطه‌های هفت‌گانه، توسعه فعالیت‌های ورزشی است. دانشجویان در معرض استرس و فشارهای مختلفی از جمله دوری از خانه، آشنا نبودن با محیط دانشگاه، عدم علاقه به

بحث و نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر، دانشجویان اولویت نیازهای فرهنگی خود را به ترتیب توسعه فعالیت‌های ورزشی، مهارت‌های هنری، آداب و سنن اجتماعی، توسعه مهارت‌های اجتماعی، امور معنوی، تفکر سیاسی و نیاز مرتبط با امور دینی و مذهبی اعلام

درک کنند، تحلیلی بیندیشند، سوال کنند، از قراردادهای خشک و سخت رهایی یابند و الگوهای جدیدی خلق کنند. علاوه بر این، هنر می‌تواند کمک قابل توجهی به پیشرفت جوامع و موفقیت موسسات آموزشی کند و موجب افزایش انگیزه دانشجویان، رضایت تحصیلی و نشاط آنان گردد (۱۵). تاثیر مثبت هنر بر عملکرد مغز انسان و کاربردهایش مطلب جدیدی نیست. هنر دارای مزایای متعددی از جمله مجال کافی برای ارائه راه حل‌های مختلف یک مشکل، فراهم کننده مشارکت فعال یادگیرندگان، افزایش و پرورش خلاقیت، پرورش تفکر، رشد مهارت اجتماعی و تسهیل فرآیند یاددهی و یادگیری می‌باشد. نتایج مطالعه صادق پور و همکاران نیز نشان می‌دهد که از دیدگاه دانشجویان، هنر تاثیر بسزایی بر یادگیری و ارتقای روحیه و عملکرد آنان دارد. به‌طوری‌که یافته‌های این مطالعه نشان داد که انجام دادن یک فعالیت هنری بیش از ۷۰ درصد از دانشجویان را به درس خواندن تشویق کرده است. لذا با توجه به این‌که دانشجویان در معرض استرس‌های زیادی قرار دارند، لزوم توجه به هنر برای کاهش فرسودگی در دانشجویان بیشتر احساس می‌شود (۱۶). در این راستا، مطالعه Jin و همکاران نیز نشان داد که بین هنرهای زیبا و خلاقیت و خودکارآمدی و بهزیستی روان‌شناختی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. بنابراین لازم است فعالیت‌های هنری در دوره تحصیلی مختلف آموزشی دانشجویان در نظر گرفته شود تا خلاقیت و خودکارآمدی دانشجویان آموزش عالی تقویت شود (۱۵).

در مطالعه حاضر، دانشجویان نیاز به امور دینی و مذهبی را در رتبه آخر اولویت خود قرار دادند. علت این انتخاب را احتمالاً می‌توان به رشد تکنولوژی و وسایل ارتباط جمعی در جامعه امروز و امکان دسترسی آسان به رسانه‌های جمعی برای پاسخ‌گویی به سوالات دانشجویان دانست که باعث می‌شود دانشجویان در کوتاه‌ترین زمان ممکن، به بیشترین اطلاعات پیرامون آن‌چه نیاز دارند، دسترسی پیدا کنند. از طرفی می‌توان به نقش مهم خانواده‌های ایرانی در تربیت مذهبی و کسب آموزه‌های دینی و پرورش استعداد مذهبی دانشجویان هم اشاره نمود. هم‌چنین حرکت فضای دانشگاه‌های کشور بعد از انقلاب در مسیر دین‌داری و ارزش‌های اخلاقی و وجود دفاتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها در راستای پاسخ‌گویی به سوالات و شبهات دینی دانشجویان و تمرکز روی مسایل دینی و مذهبی باعث شده است که گام‌های موثر و حرکت رو به جلو در تربیت دینی نسل جوان و دانشجویان

رشته تحصیلی و کافی نبودن امکانات رفاهی، اقتصادی و نیز موفقیت در امتحانات دوره تحصیل در دانشگاه می‌باشند و متحمل سختی‌های زیادی از جمله بی‌خوابی طولانی مدت و پرهیز از سرگرمی‌ها می‌شوند. این استرس‌ها می‌تواند اثرات قابل توجهی روی سلامت آنان بگذارد. این در حالی است که یکی از معیارهای پویایی دانشگاه‌ها سلامت دانشجویان در تمامی ابعاد روانی، جسمانی است. محققان بر این باورند که زندگی دانشجویی و محیط دانشگاهی محیطی تنش‌زاست. چرا که دانشجویان دارای مجموعه‌ای از مشکلات نظیر مسائل درسی، مالی، ازدواج، شخصیتی و رفتاری هستند. به‌همین دلیل اختلالات روانی نظیر اضطراب، افسردگی، تنیدگی و اختلالات جسمانی در دانشجویان شیوع بیشتری دارد. از طرفی دانشجویان، نخبگان علمی جامعه محسوب می‌شوند، بنابراین سلامتی آنان موضوع مهمی است. در این راستا، یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد، حفظ و ارتقای سلامت، انجام فعالیت بدنی منظم و ورزش است. بنابراین به‌منظور پیشگیری از تهدیدات سلامت دانشجویان، باید اوقات فراغت متنوع و سالم برای آنان فراهم نمود (۱۳). واقعیت دیگر این است که زندگی روزمره دانشجویان به‌علت شرکت در کلاس‌های مختلف با کم تحرکی همراه است و فعالیت بدنی در این گروه سنی مهم است، زیرا الگوهای آینده سلامت بزرگسالان در این مرحله از زندگی ایجاد می‌شود. در مطالعه Diehl، دانشجویان وجود برنامه ورزشی را در دانشگاه مهم ارزیابی کردند و مهم‌ترین مانع در اجرای آن را کمبود وقت و زیاد بودن حجم مطالب درسی عنوان کردند. مسولان دانشگاه می‌توانند با حفظ تداوم برنامه‌های ورزشی در تعطیلات ترم و هماهنگ نمودن برنامه کلاس‌ها با زمان فعالیت‌های ورزشی، دانشجویان بیشتری را قادر سازند تا در ورزش‌های دانشگاهی شرکت کنند و از مزایای آن بهره‌مند شوند. این یک گام مهم در جهت افزایش فعالیت بدنی در این گروه است و به بهبود سلامت فعلی و آینده آن‌ها کمک خواهد نمود (۱۴).

دانشجویان برنامه‌های توسعه مهارت‌های هنری را برای رشد مهارت اجتماعی و پرورش تفکر خلاق کافی ندانسته چرا که این نیاز نیز در فهرست نیازهای اولویت‌دار آنان مطرح شده است. هنر موثرترین رسانه برای بیان آرمان‌های انسانی، فرهنگ، هویت، سبک زندگی، عواطف و تجربیات اجتماعی است. هم‌چنین، هنر یکی از مهم‌ترین عناصر سازنده جوامع توسعه یافته به‌عنوان بخشی از آموزش بوده و تنها راه پرورش افرادی است که می‌خواهند دقیق ببینند، واقعیت را به‌وضوح

براساس نتایج مطالعه‌ی حاضر می‌توان گفت که دانشجویان دارای نیازهای فرهنگی متنوعی هستند و لزوم برنامه‌ریزی مناسب برای پاسخ‌گویی به این نیازها امری ضروری به نظر می‌رسد. در مطالعه‌ی حاضر، دانشجویان نیاز به توسعه فعالیت‌های ورزشی را در صدر نیازهای خود اعلام کرده‌اند. بنابراین لازم است مسولان دانشگاه مهم‌ترین اولویت خود را صرف ساماندهی مطلوب فعالیت‌های ورزشی برای دانشجویان نمایند. تامین امکانات و تجهیزات مختلف ورزشی در ساعات متفاوت شبانه روز، برگزاری مسابقات ورزشی در سطح داخلی دانشگاه در رشته‌های مختلف و فراهم نمودن امکان شرکت آن‌ها و برگزاری کلاس‌های آموزشی در رشته‌های مختلف ورزشی به صورت فوق برنامه از جمله اقداماتی است که در استمرار سلامت جسمی و نشاط دانشجویان می‌تواند موثر باشد.

با توجه به اهمیت هنر در تربیت و رشد انسان و نیز براساس اظهارات دانشجویان که نیازهای هنری را به‌عنوان یکی از اولویت‌های خود ذکر کرده‌اند، تشکیل کلاس‌های آموزشی در زمینه هنر به صورت آزاد، برگزاری نمایشگاه و ارائه آثار هنری هنرمندان برجسته کشور و تقدیر از دانشجویان برتر در زمینه‌های فرهنگی - هنری می‌تواند نیاز به هنر و زیبایی‌شناختی در دانشجویان را تا حدودی تامین نماید.

به‌علت حساسیت‌های خاص در جامعه، بسیاری از افراد نظرات خود را نسبت به موضوعات فرهنگی پنهان می‌کنند. بنابراین احتمال دارد دانشجویان دیدگاه واقعی خود را بیان نکرده باشند که می‌تواند از محدودیت‌های مطالعه حاضر به شمار آید.

قدردانی

نویسندگان مراتب قدردانی خود را از دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت جهت مشارکت و همکاری در اجرای این مطالعه اعلام می‌دارند. ضمناً برای انجام این مطالعه هیچ کمک مالی خاصی از هیچ سازمانی در بخش‌های دولتی، خصوصی یا غیرانتفاعی دریافت نشده است. هم‌چنین، هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نگردیده است.

References

- Hafferty FW. Beyond curriculum reform: confronting medicine's hidden curriculum. *Academic medicine* 1998; 73 (4): 403- 7. [DOI:10.1097/00001888-199804000-00013]
- Cubukcu Z. The effect of hidden curriculum on character education process of primary school students. *Educational Sciences: Theory and Practice* 2012; 12 (2): 1526- 34.

در سال‌های اخیر برداشته شود. از طرفی بسترهای مناسب فرهنگی در دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت از جمله، برگزاری مسابقات فرهنگی، مذهبی به مناسبت‌های مختلف در سطح دانشکده، وجود بسترهای مناسب جهت شرکت فعال دانشجویان در مراسم و اجتماعات مذهبی در دانشکده، وجود امکانات و بسترهای مناسب برای توسعه و ترویج شعائر دینی و مذهبی در دانشکده و برگزاری نشست‌های منظم با مسولان دانشکده و دفتر نهاد نمایندگی احتمالاً در این اولویت‌بندی و انتخاب دانشجویان بی‌تاثیر نبوده است. به هر حال باورهای دینی و مذهبی از زمان‌های قدیم همراه و همدم بشر بوده است به‌گونه‌ای که این نیاز از زندگی انسان تفکیک ناپذیر بوده و در تمامی طول تاریخ با بشر همراه بوده است (۱۷). در این راستا، نتایج مطالعه‌ی ناصری و همکاران نشان داد که باورهای دینی دانشجویان در حد بالا و پایبندی به انجام مناسک فردی آنان در حد متوسط و رو به بالاست. اما پایبندی به اعمال جمعی دینی دانشجویان در حد کم می‌باشد (۱۸). بنابراین قطعاً تا رسیدن به مرزهای ایده‌آل هنوز فاصله زیادی وجود دارد. لذا، هم‌چنان برای توسعه بیشتر آرمان‌های دینی و مذهبی در سطح دانشکده، لازم است مسولان دانشکده، در این زمینه برنامه‌ریزی لازم را داشته باشند.

علی‌رغم تحقیقات مختلف که نشان‌دهنده دین‌داری بودن زنان نسبت به مردان است، طبق مطالعه مدیری لوونتال Levontal معتقد است این تفاوت بسته به فرهنگ و سنت هر دین متفاوت است. در بیان علت این تفاوت‌ها نیز اعتقاد بر این است که مردان بیشتر به رفتارهای پر خطر روی می‌آورند. در حالی که دخترانی که در خانواده‌های پدر سالار رشد کرده‌اند، به‌علت ریسک‌گریزی‌شان، دین‌دارترند (۱۹). در مطالعه حاضر نیز یافته‌ها نشان داد که اگرچه دخترها نیازهای مرتبط با امور دینی و مذهبی و نیازهای مرتبط با امور معنوی را مهم‌تر اعلام کردند اما از نظر آماری تفاوتی بین پسرها و دخترها وجود نداشت. نتایج یک مطالعه در اصفهان نیز با این یافته همسو بود و بیانگر پایبندی بیشتر دختران به مذهب می‌باشد (۱۸).

3. Rabah I. The influence of assessment in constructing a hidden curriculum in higher education: can self and peer assessment bridge the gap between the formal and the hidden curriculum. *International Journal of Humanities and Social Science* 2012; 2 (11): 236- 42.
4. Martin JR. What should we do with a hidden curriculum when we find one? *Curriculum Inquiry* 1976; 6 (2): 135- 51. [[DOI:10.2307/1179759](https://doi.org/10.2307/1179759)]
5. Sarikhani Y, Shojaei P, Rafiee M, Delavari S. Analyzing the interaction of main components of hidden curriculum in medical education using interpretive structural modeling method. *BMC Medical Education* 2020; 20: 1- 9. [[DOI:10.1186/s12909-020-02094-5](https://doi.org/10.1186/s12909-020-02094-5)]
6. Motevaseli E, Noroozi M, Hasani Z.[Evaluating the cultural assessment needs of international students of Tehran University of Medical Sciences]. *Intercultural Studies Quarterly* 2022; 17 (51): 33- 62.[Persian]
7. Barghi Isa, Qasabzade J.[Cultural Needs Assessment of Students at Shahid Madani University of Azerbaijan (Tabriz)]. *Iran J Cult Health Promot* 2021; 4 (4) :532-542. [Persian]
8. Eghbali A, Seyedkalan SM, Nabavi SS.[Analyzing the social-cultural activities of Farhangian University by providing implementation solution]. *Applied Educational Leader Ship* 2022; 3 (4): 1- 4. [Persian]
9. Bekrizadeh H, Esfandyari F, Panahi M. [Comparative Analysis of the Cultural Needs of Male and Female Students]. *Scientific Quarterly of Ilam Culture* 2023; 23 (76, 77): 118- 134. [Persian]
10. Qaedali HR, Ashouri M.[Problems and Shortcomings in the Effectiveness of the Cultural Activities in Universities]. *Bi-Quarterly Journal of Cultural Guardianship of the Islamic* 2020; 4 (9): 169- 90. [Persian]
11. Repo H, Vahlberg T, Salminen L, Papadopoulos I, Leino-Kilpi H. The cultural competence of graduating nursing students. *Journal of transcultural nursing* 2017; 28 (1): 98- 107. [[DOI:10.1177/1043659616632046](https://doi.org/10.1177/1043659616632046)]
12. Farzaneh AH, Amiranzadeh M.[The Effectiveness of Cultural Events from the Perspective of the Islamic Azad University Students, Fars Province]. *Journal of New Approaches in Educational Administration* 2016; 7 (27): 163- 78. [Persian]
13. Razavi SM, Alavi SH, Loghmani M.[Designing Students' Health System with Emphasis on Sport Activities]. *Journal of Sport Management and Motor Behavior* 2021 Aug 23; 17 (33): 96- 81. [Persian]
14. Diehl K, Fuchs AK, Rathmann K, Hilger- Kolb J. Students' motivation for sport activity and participation in university sports: A mixed- methods study. *BioMed research international*. 2018. [[DOI:10.1155/2018/9524861](https://doi.org/10.1155/2018/9524861)]
15. Jin X, Ye Y. Impact of fine arts education on psychological wellbeing of higher education students through moderating role of creativity and self-efficacy. *Frontiers in Psychology* 2022; 13: 957578. [[DOI:10.3389/fpsyg.2022.957578](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.957578)]
16. Vandsadeqpour A, Bahrami A, Abedi F, Atabati E, Farrokhfall K.[The role of the art in medical education from the viewpoint of students of Birjand University of Medical Sciences]. *Journal Of Neishaboer Medical Sciences faculty* 2020; 8 (3): 12- 22. [Persian]

17. AKaberi A, Ghardashi F, Keyvanloo A, Farzadmanesh A, Moatakef Sh.[Investigation the religious belifes of male and female students at Islamic Azad University of Sabsevar, 2008]. Beyhagh 2015; 14(1): 8-12. [Persian]
18. Nasser M, Kaveh F, Rabbani A.[Investigation of How Students View Religion (A Model Based on Grounded Theory, Case Study: Students of University of Isfahan)]. Journal of Applied Sociology 2017 ; 27 (4): 79- 98. [Persian]
19. Moridi F, Azadarmaki T.[Gender and Religiosity]. Journal of Applied Sociology 2013; 24 (3): 1- 14. [Persian]